

Ключевые слова: концептообразующие номинации, диахроническая репрезентация, категоризация, концепт, когнитивные знания, концептуально-языковая картина мира.

The article deals with semantic development of concept-forming nominations of the category "reptiles" on the material of the Eastern Slavs' written records of the XI – XVII cc. A wide range of semantic and informational field of the relevant concept category reflects its diachronic representations, connected with our ancestors' rational and irrational thinking.

Keywords: concept-forming nominations, diachronic representation, categorization, concept, cognitive knowledge, conceptual-language picture of the world.

Надійшла до редакції 22 січня 2010 року.

Марина Михальченко

ББК Ш12=411.4
УДК 811.161.2'42

ВНУТРІШНЬОТЕКСТОВА ГРАДАЦІЯ ОЦІНКИ

У статті висвітлено особливості градації оцінки. Схарактеризовано функційну ознаку інтенсивності оцінки. Проаналізовано висхідну та спадну градації позитивної та негативної оцінок. Запропоновано класифікацію внутрішньотекстової градації оцінки за інтенсивністю, місцем на шкалі, видом змін і розташуванням у тексті. Особливу увагу приділено інтерзональній градації оцінки, подано її кількісну характеристику.

Ключові слова: внутрішньотекстова градація оцінки, інтенсивність, інтерзональна градація, оцінка, шкала оцінки.

Багатоаспектні лінгвістичні дослідження останніх років переконливо доводять універсальність категорії оцінки. Свідченням цього є численні розвідки, зокрема роботи Н. Арутюнової, О. Бессонової, О. Вольф, Т. Космеди, Т. Маркелової, В. Телії та ін. У працях Д. Болінджера, О. Вольф, Л. Горелової, Л. Марчук, Е. Сепіра окрему увагу приділено аналізу градації оцінних значень. Актуальним постає вивчення оцінки на рівні тексту (В. Гак, А. Голованевський, Н. Гончарова, А. Загнітко, А. Папіна та ін.), однак питання внутрішньотекстової градації оцінки залишається недостатньо висвітленим. Динаміка як одна з головних ознак категорії оцінки втілює взаємодію людини з навколишнім світом. Зміна оцінних значень, що відбувається поступово, знаходить вияв у тексті. На текстовому рівні градація оцінки набуває додаткових функцій, виступає частиною цілого.

Мета статті – дослідити особливості внутрішньотекстової градації оцінки. Мета зумовлює розв'язання таких завдань: 1) розглянути інтенсивність оцінки; 2) проаналізувати зміну значень на шкалі оцінок; 3) опрацювати класифікацію внутрішньотекстової градації оцінки.

Градуальний характер оцінки цілком органічний: «Про оцінку можна говорити остільки, оскільки існує шкала, до певного градусу якої можна прив'язати дане висловлення через його оцінний предикат» [Горелова 1984: 158]. Градації підлягають і загальнооцінні значення, і частковооцінні: (1) *дуже поганий*, (2) *надзвичайно добрий*, (3) *неймовірно смачний*, (4) *досить ефективний*, (5) *дещо жорстокий*, (6) *не зовсім коректний*. Рухливий характер шкали оцінки зумовлений наявністю в її структурі інтенсифікаторів і деінтенсифікаторів, що ускладнюють структуру оцінки та змінюють місце об'єкта на шкалі. Ці факультативні компоненти оцінної структури втілюють функційну ознаку інтенсивності оцінки. Важливо, що «сутність градаційних відношень міститься в передачі міри якості, міри ступеня, міри дії у зіставленні з нормою» [Колесникова 1993:5]. Під час семантичної градації оцінки відбувається віддалення від норми, за умови інтенсифікації значення, або, навпаки, наближення до норми, при цьому оцінка зазнає деінтенсифікації. Інтенсивність ми розглядаємо як ступінь вияву оцінки, якісно-кількісний показник руху значень на оцінній шкалі по відношенню до норми. Процес інтенсифікації відображає висхідну градацію оцінки, відбувається рух у напрямі зростання міри вияву оцінки: (7) *Я так боюся тих розлук! А це як є діти, то чисте вмирання...* (С. Пушик. Паспорт невідомої співачки); (8) *Живе в бездоганному світі, і, здається, тим дуже щаслива* (Є. Кононенко. Імітація). Деінтенсифікація передбачає рух у напрямі зменшення міри вияву оцінки – спадну градацію: (9) *Що й казати, військо зібралось не зовсім, м'яко кажучи, боєдатне* (А. Кокотюха. Шукачі скарбів); (10) *Про Канни Віра чула вперше, але її серце радісно (наскільки це було можливо в цій моторошній ситуації) затріпотіло* (І. Роздобудько. Пастка для жар-птиці). Аналізовані процеси розгортаються на обох полюсах шкали оцінки, відповідно, посилюватись або послаблюватись здатні як позитивні, так і негативні оцінки.

Шкала оцінки динамічна, відбувається рух у напрямі позитивного та негативного, а також у напрямі збільшення або зменшення ознаки: *дуже добре – добре – досить добре – нормально – досить погано – погано – дуже погано*. При цьому між позитивною та негативною семантикою встановлюються пропорційні відношення:

градація оцінки в позитивному напрямі може означати як зростання позитивних якостей, так і зменшення негативних, і навпаки. Персонаж повісті Ю. Покальчука «Я, ти, він, вона» аналізує зміни власної особистості: (11) *З оглядом я раптом відчув, що стаю якимось іншим. Злішим, може, жорстокішим, якимось бездушним. Може, порожнішим, не знаю, одне слово – недобрим.* Зрозуміло, що чим більш недобрим стає хлопець, тим менше доброго залишається в його вдачі.

Зміна інтенсивності оцінки може відбуватись у межах кожної зони на шкалі, таку градацію оцінки називаємо зональною. Саме така градація дозволяє простежити процеси посилення та послаблення оцінки в тексті. Висхідна та спадна градації можливі як у зоні негативного ((12) *Зараз у нього найгірші дні в житті* (Л. Дереш. Трохи п'єтми), так і в зоні позитивного ((13) *Я, взагалі-то, навіть і не сподівався, що у вашої команди буде такий блискучий результат* (М. Соколян. Напередодні весни)). Градація в межах зони нейтрального демонструє ступінь байдужості суб'єкта, а також імовірність наближення оцінки до зони «+» або «-»: *зовсім байдуже, байдужісінкий, взагалі не цікавить.* Варто зауважити, що зона норми позбавлена градації: можна сказати (14) *дуже добрий / поганий*, однак не кажуть (15) *дуже нормальний*. Ознака, що перебуває в зоні норми, має чіткі межі, тому норма являє собою мінімальне шкальне значення позитивної оцінки.

Динамічність шкали уможливорює зміну зони, у якій перебуває об'єкт, у такому разі знак оцінки змінюється. Це явище ми назвали інтерзональною градацією оцінки. Нами проаналізовано 488 текстових фрагментів, що демонструють зміну зони на шкалі оцінки. Під впливом контекстуально-ситуативних чинників можливі такі семантичні трансформації: взаємний перехід між зонами позитивного та негативного («+» / «-»; «-» / «+»), а також між зоною нейтрального для оцінки та зонами позитивного («0» / «+»; «+» / «0») і негативного («0» / «-»; «-» / «0»). Кількісна характеристика інтерзональної градації оцінки подана в табл. 1.

Таблиця 1

Кількісна характеристика інтерзональної градації оцінки

Зміна зони	Кількість фрагментів	%
Усього	488	100
«+» / «-»	307	62,9
«-» / «+»	154	31,5
«0» / «-»	7	1,4
«0» / «+»	7	1,4
«+» / «0»	1	0,2
«-» / «0»	12	2,6

Як бачимо з табл. 1, кількісно превалує зміна значення оцінки з позитивного на негативне (62,9 %). Очевидно, що знак «+» або «-» об'єкт отримує в разі порушення в ньому рівноваги між добрим і поганим. Зважаючи на це, виникнення негативної оцінки більш імовірно, оскільки порушити баланс у напрямі зони негативного значно легше. Для цього досить і однієї ознаки, одного аргумента: (16) *Але неприступний Лебідь не зважив ні на докторство, ні на боротьбу з націоналістами, бо за Стартувальником значився один грішок, а партія не прощає й **цонайменших** грішків* (П. Загребельний. Гола душа). Така зміна може бути зумовлена зміною ознаки або ставлення з часом: (17) *Ярослав був золотою дитиною до шостого класу, поки не перехворів на грип і не став негідником* (Є. Кононенко. Зрада); (18) *Колись кожний Коран, який потрапляв йому до рук, цілував і прикладав до чола на знак найглибшої шани, тепер драгується, коли хтось дарує йому цю священну книгу, і кричить, що має задосить цього добра* (П. Загребельний. Роксолана).

Цікавою є градація в напрямі зони негативного, що постає внаслідок переосмислення усталених у суспільстві поглядів: (19) *Немає нічого страшнішого за Хені Енд. Так думала собі Катакана Клей. Нічого безнадійнішого за те, коли в тебе нібито всьо супер-пупер виходить і клеїться* (І. Карпа. Перламутрове порно). Позиція героїні суперечить узвичаєній у свідомості соціуму позитивній оцінці щасливого фіналу. Читач спостерігає зміну позитивної оцінки на суб'єктивну негативну. Впливають на подібну градацію і національно-культурні чинники. Так, у романі «Роксолана» П. Загребельного подана оцінка сміху мусульманкою Валіде: (20) *Сміх – річ не гідна людини. Це нижча ступінь людської душі. Він іде від дикої сваволі, а не від Бога. Аллах не сміється ніколи.* У християнській культурі сміх пов'язаний з радістю, щастям. За допомогою інтерзональної градації оцінки автор роману демонструє контрастність східної та європейської культур, допомагає читачеві осмислити трагізм долі Роксолани.

Кількість фрагментів, що реалізують перехід оцінок із зони негативного до зони позитивного, складає 31,5 %. У результаті підрахунків виявлено, що зміна позитивної оцінки на негативну вдвічі частотніша, ніж зворотна зміна. Така градація переважно спричинена розвитком подій у тексті, змінами в об'єкті оцінки: (21) *Відтоді чорну смугу ніби хто враз вибілів* (А. Кокотюха. Шукачі скарбів). Значно рідше відбувається переосмислення позиції суб'єкта: (22) *Я ось зараз тільки подумав, коли сидів тут: Гармаш молодець, мені його ідея починає подобатися* (Там само).

Зміна оцінки з негативної на позитивну ситуативно зумовлена. У романі А. Хоми «Провина» дійсність представлено очима маленької дівчинки. Автор свідомо обирає таку подачу оцінки, дозволяючи читачеві

залучити свій життєвий досвід для розуміння тексту. Так, матір демонструє, що більше любить сина, ніж доньку, однак дівчинка сприймає як норму таку поведінку: (23) *Мама завжди називала тебе Марією, тільки Марією, не інакше. Але ти звикла і вважала, що так і має бути. Зате у Саші було стільки імен, що й не перелічити: від «любий синочку» до «сонечко моє ясне». Та він теж звик і вважав, що так і має бути. Тато Марії важко хворий, проте він не працює і приділяє доньці багато часу: (24) *А мій тато теж інвалід і це дуже-дуже добре!**

Суб'єкт змінює свою думку переважно під впливом обставин, коли з'являються нові об'єкти, що змушують перебудувати шкалу оцінки. В оповіданні Ю. Завгородного «Присмерки» простежуємо зміну оцінки релігії під впливом знайомства зі священником: (25) *Старий все своє життя мав те уявлення про релігію, до якого його привчили спочатку в школі, а потім в університеті, що в церквах підступні душпастирі тільки тим і займаються, аби видурити із забамбулених парафіян побільше грошеньят на власні примхи. Але цей священник був зовсім не схожий на усталені уявлення, завжди промовляв до людей, наче дивився своїми думками під час щирої розмови серед родинного кола (...).*

Аналіз фактичного матеріалу дозволяє стверджувати, що найменш частотним є перехід об'єкта із зони позитивного / негативного до зони нейтрального. Нами зафіксований лише один приклад переходу в зону нейтрального оцінки зі знаком «+»: (26) *Та люди були байдужі до яблуневого цвіту, до краси земної. Байдужими були до неї нині і Надія та Вадим* (С. Завгородній. Краса дівоча). Позитивні цінності важливі для людини, тільки надзвичайні обставини (у цьому прикладі війна) можуть змусити не зважати на них. Перехід до зони нейтрального негативної оцінки є природним, людина прагне позбавитись негативних думок: (27) – *Потолоч! Недоумки! Навіженці! – гукав Гаян, гукаючи кулаками у двері, аж поки лють його не вляглася, обернувшись байдужою виснагою* (М. Соколян. Ковдра сновиди).

Незначною кількістю прикладів представлена зміна зони нейтрального на позитивну та негативну – по 7 прикладів. Така трансформація зумовлена актуалізацією функційної значущості об'єкта оцінки, його входженням у коло інтересів суб'єкта: (28) *Можу тільки тепер оцінити, якого гніту мені вдалось уникнути в дитинстві й ранній юності: я ніколи не була під владою авторитету* (Г. Пагутяк. Книга снів і пробуджень). Персонаж оповідання Г. Тютюнника «Нюра» знайомиться з нареченим доньки: (29) *І доки вони йшли – здавалося б, скільки там тої ходи від хати до лавки! – Нюра встиг уже полюбити хлопця як рідного і навіть прізвисько йому, жартилівке звісно, придумав за оті його червоні, веселі, хай трохи й великі, губи: краснопер!* Роксолана в романі П. Загребельного починає ненавидіти гарем вже після того, як провела там деякий час: (30) *Пригніченість, заздрощі, ненависть, плитки, темна хтивість, збочення. Тільки тепер збагнула всю ницість і бруд гарему, збагнула, вжахнулася, сповнилася відразою* (П. Загребельний. Роксолана).

Місце об'єкта оцінки на оцінній шкалі, зональна локалізація може бути визначена неоднаково автором і адресатом. Різні місця на оцінній шкалі зумовлені відмінними підставами для оцінки, різними стереотипами, а також незбіганням суб'єкта мовлення і суб'єкта оцінки. Показовою є зміна нейтрального значення на негативне / позитивне, до якої призводить комунікативна невдача мовця. Так, між персонажами повісті К. Калитко «М. істерія» виникає непорозуміння через те, що Анета вбачає у відповіді Бранка намір образити її. Проте мовець зовсім не вкладав негативної оцінки в свої слова: (31) *Анета роздивляється портрет худорлявого старого з величезним носом і дуже гострим адамовим яблуком, в трикутній шапочці – дець вона вже бачила це обличчя, але згадати не може, повертає сторінку до Бранка: це хто? Жак-Ів Кусто, різко відповідає Бранко, і Анета, надувши губи, закриває і відкладає альбом, переконана, що він їй нахамив, хоча то справді Кусто, одна з Бранкових старих, найдорожчих і найунікальніших фотографій: його мандри, його південні моря.*

У художніх текстах поширеною є інтерзональна градація, що демонструє оцінки різних суб'єктів. Наприклад: (32) *А тепер головна татова проблема і скарга – те, що доводиться по роботі обідати в ресторанах п'ятизіркових готелів. «Уявляєте, – каже він знайомим, – як це страшенно втомлює?...» Його за це чомусь вважають снобом. А я йому дійсно щиро співчуваю. Люди не знають, чому заздрять* (І. Карпа. Перламутрове порно). У наведеному фрагменті спочатку подана оцінка з позиції чоловіка, потім – думка соціуму (люди вважають доброю роботу ресторанного критика) та оцінка з позиції доньки (семантика дієслова, посилені інтенсифікаторами *дійсно* та *щиро*, вказує на негативну оцінку). Така поліфонія оцінок концентрує увагу читача на об'єкті, сприяє розумінню авторського задуму.

Зібраний фактичний матеріал дозволяє виділити 2 типи градації оцінки за видом змін, що відбуваються в структурі оцінки: зовнішню та внутрішню.

Зовнішня градація оцінки здійснюється внаслідок зміни інтенсивності ознаки або дії, що оцінюється. Вона зумовлена особливостями дійсності, яку пізнає суб'єкт оцінки: (33) *У вас виходить просто геніально* (П. Загребельний. Безслідний Лукас); (34) *То була просто відверта мазанина* (Є. Кононенко. Імітація); (35) *Недовго після тієї осінньої ночі довелося прожити старшині Орлову – помер через три тижні. Але за цей час він встиг підготувати надійну зміну: з льоньки радиста, а з діда – розвідника* (С. Завгородній. Краса дівоча); (36) *Насправді й фехтувальник з нього був неабиякий і людина він був за вдачею загалом непогана, але... Пан – це пан* (Ю. Покальчук. Шабля і стріла).

Внутрішньою є градація оцінки, за якої змінюється лише ставлення, позиція суб'єкта оцінки. У такому разі зміна оцінного значення відбувається під впливом емоцій, почуттів і відчуттів людини, пов'язана зі сферою

її симпатій і антипатій. Така градація відображає суб'єктивний погляд на інтенсивність: (37) *Юдиту безмежно тішило, що в них так багато спільного; справді, вони розуміли один одного ледь не з півслова* (М. Соколян. Поневіряння зла); (38) *Терпіти не можу золота і навіть цього слова. В ньому є щось мертве* (П. Загребельний. Безслідний Лукас); (39) *Я відчужена від цього прекрасного світу, але тішуся, що не заважаю дітям і нічим їх не образила* (Г. Пагутяк. Книга снів і пробуджень); (40) *Однак життя виявилось не найвищою цінністю, – думав полковник, – шкода тільки, що дізнаєшся про це, його проживши...* (Г. Тарасюк. Довга сповідь перед коротким інтерв'ю).

Варто наголосити, що така класифікація досить умовна, оскільки зміни в об'єкті оцінки мовець може вбачати під впливом зміни свого ставлення, і навпаки, зміна ставлення може бути спричинена саме змінами об'єкта.

Внутрішньотекстова градація оцінки може бути контактною та дистантною.

Контактною ми називаємо градацію, представлену в межах одного речення або суміжних речень: (41) *Не знаю як, але відчай раптом щез. Витік, просочився крізь якісь незнані шпарки мого злощасного серця. Мені стало байдуже. Легко. Вільно* (М. Соколян. Ковдра сновиди).

Дистантна градація встановлюється завдяки контексту. Така градація переважно пов'язана зі зміною оцінки в часі, з подіями, що розгортаються в тексті. Наприклад, священник заборонив гучні свята та веселощі в селі, почав стежити за вірянами та замикає в куну за провини ((42) *(...) захотів усіх цих людей урятувати й скерувати на шлях коли не праведний, так той, що до праведного веде*), а згодом пошкодував про це: (43) *Зараз, коли я помудрів і багато чого збагнув, дивуюся зі своєї тупої й нечутливої нездогадності, адже вельми скоро мене почали в селі ненавидіти, дурити, навіть насмішки і шкоди чинити* (В. Шевчук. Сповідь). У романі Л. Дереша «Намір» персонаж змінює своє ставлення до книжок. Спочатку читаємо: (44) *Книжок не читав – не цікаво*, потім: (45) *До дідька багато цікавого було серед цих книжок. Ніколи й не думав, що книжки бувають цікавими*.

В оповіданні Ю. Покальчука «Макар» дистантна градація оцінки відбувається в напрямі узагальнення. Розглянемо це детальніше за допомогою оцінної шкали. Добре: (46) *І Макар почував, що він зараз мусить і може щось зробити, щось таке велике і значне, щось таке, що зверне на нього увагу дітей, які не хочуть його помічати (...)*; досить добре: (47) *Він досяг бажаного, навіть більшого, ніж сподівався (...)*; дуже добре: (48) *(...) і Макар зрозумів, що настала його зоряна година (...)*; надзвичайно добре: (49) *Такого ще не траплялося з ним ніколи, відчуття це переживав він уперше, і воно захопило Макара до глибини усього його єства*. Оцінка, подана в кінці тексту, підкреслює позицію автора: (50) *(...) а таки добре, що він так зробив, нехай як би прикро все це не обернулося, але добре, що він так зробив. Таки добре, і хоч він ще не міг усього досягнути, але це була його велика правда*. У такий спосіб дистантна градація оцінки може бути використана для забезпечення цілісності тексту, а також для передачі концептуальної інформації.

Класифікація внутрішньотекстової градації оцінки подана в табл. 2.

Таблиця 2

Типи внутрішньотекстової градації оцінки

Критерій	Типи градації
Інтенсивність	висхідна та спадна
Місце на шкалі оцінки	зональна й інтерзональна
Вид змін	зовнішня та внутрішня
Розташування в тексті	контактна та дистантна

Оцінні значення переважно нечіткі, тому «актуалізація їх зумовлена мовленнєвою ситуацією» [Лопатин 1992: 71]. Місце на шкалі оцінки може уточнюватись у подальшому контексті або виводитись зі смислу тексту. Так, в оповіданні С. Пушика «Спокута» градація оцінки сприймається на основі загального смислу тексту. Персонаж оповідання через ревності поранив ножем кохану, за що потрапив до в'язниці на 9 років. Після звільнення хлопець одружився зі своєю жертвою, вони щасливі. А суддя шкодує про своє рішення. Оповідання закінчується так: (51) *І тільки суддя кається, що так багато літ тюрми йому дав за рану...*

Описуючи персонажів, створюючи художні образи, автор завжди їх оцінює. Оцінка допомагає систематизувати інформацію в тексті, дозволяє простежити мотивацію автора. Внутрішньотекстова градація оцінки підказує читачу напрям просування текстом, необхідний для розкриття глибинного смислу. Подальше дослідження зміни оцінних значень на рівні тексту дозволить охарактеризувати комунікативно-прагматичні функції висхідної та спадної градації оцінки.

Література

Арутюнова 1998: Арутюнова Н. Д. Язык и мир человека / [Текст] / Н. Д. Арутюнова. – М. : Языки русской культуры, 1998. – 896 с. – (Язык). – Библиогр. : с. 874-881. – ISBN 5-7859-0027-0.

Вольф 1986: Вольф Е. М. Оценочное значение и соотношение признаков “хорошо / плохо” [Текст] / Е. М. Вольф // Вопросы языкознания. – 1986. – №5. – С. 98-106. – Библиогр. : с. 106.

Вольф 2006: Вольф Е. М. Функциональная семантика оценки [Текст] / Е. М. Вольф – [изд-е 2-е, доп.]. – М. : Едиториал УРСС, 2006. – 281 с. – (Лингвистическое наследие XX века). – Библиогр. : с. 247-256. – ISBN 5-484-00400-4.

Горелова 1984: Горелова Л. М. О понятии оценки и шкалах оценки в лингвистике [Текст] / Л. М. Горелова // Теоретические аспекты лингвистических исследований : [сб. науч. тр.]. – Новосибирск : [Б. и.], 1984. – С. 154-161. – Библиогр. : с. 161.

Колесникова 1993: Колесникова С. М. Градационные отношения в современном русском языке [Текст] : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. филол. наук : спец. 10. 02. 01 «Русский язык» / С. М. Колесникова – М., 1993. – 20 с.

Космеда 2000: Космеда Т. Аксіологічні аспекти прагмалінгвістики : формування і розвиток категорії оцінки [Текст] / Т. Космеда – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2000. – 350 с. – Бібліогр. : с. 312-336. – ISBN 966-613-131-5.

Лопатин 1992: Лопатин В. В. Оценка как объект грамматики [Текст] / В. В. Лопатин // Русский язык : Проблемы грамматической семантики и оценочные факторы в языке (Виноградовские чтения XIX-XX) : [сб. науч. тр. / Ин-т рус. яз. РАН]. – М. : Наука, 1992. – С. 70-75. – Библиогр. : с. 75.

Маркелова 1995: Маркелова Т. В. Выражение оценки в русском языке [Текст] / Т. В. Маркелова // Русский язык в школе. – 1995. – №1. – С. 76-81. – Библиогр. : с. 81.

Марчук 2005: Марчук Л. М. Шкала градації в художньому мовленні сучасної української літературної мови [Текст] / Л. М. Марчук // Лінгвістичні дослідження : [зб. наук. праць / ред. проф. Л. А. Лисиченко]. – Харків : ХДПУ, 2005. – Вип. 15. – С. 56-63. – Бібліогр. : с. 63.

Марчук 2007: Марчук Л. Розмежування граничних ступенів ознаки градації [Текст] / Л. Марчук // Дивослово. – 2007. – №8. – С. 37-40. – Бібліогр. : с. 40.

Сэпир 1985: Сэпир Э. Градуирование. Семантическое исследование [Текст] / Э. Сэпир // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. XVI. Лингвистическая прагматика. – М. : Прогресс, 1985. – С. 43-77. – Библиогр. : с. 77.

Тимкова 1997: Тимкова В. Градація ознаки предикатів якості [Текст] / В. Тимкова // Актуальні проблеми граматики : [зб. наук. праць]. Вип.2. – Кіровоград : КДПУ, 1997. – С. 157-161. – Бібліогр. : с. 161.

В статье отражены особенности градации оценки. Охарактеризован функциональный признак интенсивности оценки. Проанализированы восходящая и нисходящая градации позитивной и негативной оценок. Предложена классификация внутритекстовой градации оценки по интенсивности, месту на шкале, виду изменений и расположению в тексте. Отдельное внимание уделено интерзональной градации оценки, представлена ее количественная характеристика.

Ключевые слова: внутритекстовая градація оцінки, інтенсивність, інтерзональна градація, оцінка, шкала оцінки.

The features of gradation of estimation are described in the article. Functional sign of intensity of estimation are described. Ascending and descending gradation of positive and negative estimations is analysed. Classification of gradation of estimation into text is offered on intensity, place on a scale, type of changes and location in text. Separate attention is spared interzonal gradation of estimation, it is given quantitative description.

Keywords: gradation of estimation into text, intensity, interzonal gradation, estimation, scale of estimation.

Надійшла до редакції 22 січня 2010 року.

Ївудмила Поповић, Вероника Јармак

ББК Ш12=411.4*008.51+Ш12=416.4*008.51

УДК 81-115:811.161.2=163.4

УКРАЇНСКО-СРПСКА КОНТРАСТИВНА ЈЕЗИЧКА ИСТРАЖИВАЊА

У статті подано огляд україно-сербських зіставних досліджень, які було виконано сербськими та українськими вченими. Результати зіставного вивчення української і сербської мов розглянуто з погляду галузі дослідження, синхронічного або діахронічного підходу до об'єкта дослідження, а також лінгвістичних теорій та моделей, які у них застосовуються. Унаслідок проведеного аналізу автори дійшли висновку, що найвагоміші результати у цій галузі досягнуто в зіставних описах парадигм дієслова та типів предикатів, граматичних категорій перехідності та способів дієслівної дії, семантичного потенціалу позначення кольорів та чисел, стереотипів та концептів мовних картин світу українців та сербів, експресивної стилістики, лінгвістики

© Попович Л., Ярмак В.І., 2010